

Kunnskapsminister Øystein Kåre Djupedal:

Tale ved lanseringen av Ny Nordisk Mat, Folketinget, København, 1. november 2006 kl. 13.05

1. Innledning.

Det er en glede for meg å være til stede her i dag og medvirke til lanseringen av det tre-årige utviklingsprogrammet Ny Nordisk Mat, i regi av Nordisk Ministerråd.

Det overordnede mål er at vi innenfor visjonen om *Norden som global vinner* skal utvikle og synliggjøre de verdier og potensialer som ligger i nordiske matvarer og nordisk matkultur. For meg høres dette spennende og interessant ut, og jeg gleder meg til å følge programmets utvikling.

Som norsk kunnskapsminister er jeg også meget tilfreds med at programmet så sterkt retter oppmerksomheten mot forskning og innovasjon.

Vi skal gjennomføre en mengde aktiviteter som skal plassere Norden på det gastronomiske verdenskartet på linje med andre regionale verdenskjøkken som Middelhavskjøkkenet, det asiatiske kjøkken m.v. Og vi skal gjøre det innenfor en programstruktur som kobler gastronomi og nordisk matkultur med turisme og regionale verdier, sunnhet og velferd, næringsutvikling og verdiskaping.

Dette vil også kreve investeringer i kunnskap og kunnskapsformidling. Vi vil innenfor programmet få gode muligheter til å gjøre aktiv bruk av våre utdanningssystem, fra grunnskole til universitet og forskningsinstitusjoner.

2. Prosess og program.

Prosess:

Oppslutningen om programmet er entydig og positiv i de nordiske land. Jeg tror det kommer av at prosessen bak programmet har vært bred og inkluderende innenfor Nordisk Ministerråds organer. Det er en klar, positiv utviklingslinje fra :

- *Nordisk Kjøkken Symposium*, som ble avholdt i København i november 2004, med finansiell støtte fra Nordisk Ministerråd, til
- *Århusdeklarasjonen om Ny Nordisk Mat*, som ble vedtatt 30. juni 2005 av de nordiske fiskeri-, jord- og skogbruks-og næringsmiddelministre, til
- *Forprosjektet om Ny Nordisk Mat*, som ble avsluttet i februar 2006. Man drøftet her relevante dimensjoner ved programmet, som nordisk gastronomi, råvarer, gener, regional utvikling, sundhet, matkultur og identitet samt merkeordninger og markedsføring m.v. Forprosjektet identifiserte på denne bakgrunn en rekke konkrete initiativ og innsatsområder. Siden forprosjektet ble ledet

av Norge, er det også en glede for meg å se at forslaget til hovedprogram er basert på forprosjektets anbefalinger.

- Programmet Ny Nordisk Mad skal videre ta opp i seg elementer fra *"Nordisk handlingsplan for bedre sunnhet og livskvalitet gjennom kosthold og fysisk aktivitet"*, godkjendt i juli 2006.

Program:

Etter min vurdering vil programmet ha gode muligheter for å styrke det nordiske samarbeidet, fordi programmet kombinerer en rekke felles, nordiske interesser innenfor jordbruk, fiskeri, helse, matkultur og kunnskapsutvikling. Gjennom programmet får vi mulighet til å

- profilere Norden ved å samarbeide om et kosthold som fremmer sunnhet og livskvalitet,
- vi kan profilere Norden ved å koble nordisk design og kultur med nordisk mat og matkultur og dermed styrke samarbeidet innenfor gastronomi, kultur, turisme og reiseliv,
- vi kan samarbeide om å fremme forskning og markedsbasert innovasjon innenfor nordisk mat og matkultur,
- vi kan dermed øke den nordiske konkurransekraften innenfor produksjon av nordisk mat og styrke mangfoldet når det gjelder utvalget av nordiske råvarer og ferdigvarer fra fiskeri og jordbruk ,

- og framfor alt kan vi gjennom dette styrke den regionale utvikling av næringslivet og bidra til en positiv kyst- og landsbygdutvikling.

Som kunnskapsminister er jeg spesielt glad for dette programmet. Kunnskap blir en nøkkelfaktor, og skoler og universitet samt forskningsinstitusjoner vil være riktige og viktige arenaer for programmet.

Jeg mener forøvrig at vi bør rette rette oppmerksomheten mot barn og ungdom, ikke minst når det gjelder ernæring og fysisk fostring. Det vil være strategisk riktig i utviklingen av programmet.

Det samme når det gjelder *næringsutvikling*; - jeg vil spesielt peke på muligheten av å etablere *ungdomsbedrifter* innen mat eller reiseliv. Dette vil kunne skje i samarbeid de videregående skoler og organisasjonen Ungt Entreprenørskap i de nordiske land.

3. Visjonen: Norden som global vinnerregion

Programmets visjon: *Norden som global vinnerregion* handler etter min mening om å gjøre et felles løft for å styrke Nordens omdømme internasjonalt, både politisk, økonomisk og kulturelt.

Programmet Ny Nordisk Mat inneholder viktige innsatsområder her, ikke minst kulturelt, med matkultur som en del av kulturbegrepet. Men også på det økonomiske området betyr våre fiskerier og vårt landbruk mye, både når det gjelder eksport og ikke minst for å opprettholde vitale lokalsamfunn i våre nordiske lands regioner.

Å styrke Nordens omdømme på matområdet ute i verden handler om å identifisere hvilke verdier vi i Norden står for og

- å samles om visse kjerneverdier som kan markere en felles og klar profil og
- å basere profilen på et felles budskap og en felles form som vi som nasjonale aktører kan enes om.

Hva er det så vi kan enes om?

Jeg tror bestemt at vi, i vår nordiske familie, er enige om at det nordiske kjøkken kan markedsføres innenfor

- et overordnet, samfunnspolitisk budskap som er knyttet til kultur, natur og teknologi på en innovativ og harmonisk måte og at likeverd, velferd og demokrati er tydelige nordiske verdier.

Jeg er derfor meget tilfreds med at programmet legger spesiell vekt på å synliggjøre samfunnspolitiske verdier som for eksempel

- *Velferd* – at vi i Norden er opptatt av å dra omsorg for hverandre; f.eks. er de nordiske velferdsamfunn

internasjonalt kjente modeller for en positiv, inkluderende samfunnsutvikling.

- *Likhet* – det at vi møter hverandre på likeverdig grunnlag, og ikke minst
- *Repekt for naturen* – det at vi har omsorg for naturen, bl.a. gjennom bærekraftig forvaltning og bruk av naturen og en velutviklet miljøpolitikk

Regionale fortrinn

På selve matområdet tror jeg det blir viktig å profilere og synliggjøre de sider ved Nordens natur, kultur og teknologi som gjør oss *annerledes* enn andre land, og som dermed gjør det lettere å markedsføre og selge varer og tjenester knyttet til Ny Nordisk mat:

- Vi har for eksempel naturgitte konkurransefordeler; det vil si fordeler som er gitt av naturen selv, og som gir maten en spesiell kvalitet gjennom det spesielle klima, geografi og topografi, geologi og de gode lysforhold.
- I tillegg til matkvaliteten vil Ny Nordisk Mat her kunne markedsføres mot et ”geografisk bakteppe” av rene, ville og vakre land med mye uberørt natur, vakre kystlandskap, vakre kulturlandskap med levende bygder.
- Vi har konkurransefordeler som er opparbeidet i forhold til kultur, for eksempel lokal og regional matkultur, herunder bruk av lokale og utvalgte råvarer, håndverkspregede og tradisjonelle foredlingsmåter, bruk av tradisjonsbundne

matoppskrifter, men også hvordan dette er tilpasset moderne forbrukerens spesielle behov og preferanser.

- Vi har konkurransefordeler av *teknologisk* art, utviklet i forhold til avl, fôr, dyre- og plantehelse, bruk av plantevernmidler og medisiner til dyr og fisk. Resultatet av denne teknologiutviklingen er en meget høy standard når det gjelder dyrehelse og plantehelse og dermed trygg og sikker mat. Når det gjelder husdyr og kulturplanter, ligger det etter min mening et stort potensial i å utvikle en strategi for *gener og gastronomi*, i samarbeid med Nordisk Genbank

4. Avslutning

Gjennom ny Ny Nordisk Mat har vi fått en ny, felles matstrategi som kan føre ny energi til det nordiske samarbeidet.

Jeg mener at vi her - innenfor en samfunnspolitisk overbygning om det moderne Norden, de nordiske velferdssamfunn og nordisk likeverd, demokrati og livskvalitet – har meget gode muligheter for å utvikle en felles matstrategi som kan profilere Norden internasjonalt og sette Norden på det kulinariske verdenskartet.

*Med dette ønsker jeg programmet Ny Nordisk Mat
hjertelig velkommen som en arena for felles
oppmerksomhet og samhandling i Norden.*

Takk for oppmerksomheten!